

Да поседнем преди Големия път

решават
младоженците
Еми и Тано

Честитoooo! Таз годи-
на булка, догодина, и
по, и по догодина –
ЛЮЛКА! С две думи –
работа ви чака!

Познаваме ли нашия вестник „Дром Дромендар“?

Не бях се питала как българските всекидневници отразяват живота на ромите. Не знаех и че има ромски вестник. Но когато прочетох няколко броя от „Дром Дромендар“, започнах да преглеждам другите вестници по нов начин. Вече се сещах да търся събитията, които познавах. Уви, в българската преса не ставаше и дума за онова, което касае ромската общност. Нямаше ги отразени срещите (а те никак не са малко), по различни проекти, програми с представители на чужди организации – все за подобряване живота на ромите. Защо? – уж срещи с решаващо значение за живота на граждани на България, а за тях няма място в централните медии. Интеграцията е процес, който касае само ромите ли?

Що се касае до в. „Дром Дромендар“ който е единственият ромски вестник и в пълнота отразява ромските събития – той пък не достига до хората, за които най-вече е предназначен. „Дром Дромендар“ е изборът, от който ромите могат да научат много за себе си, да запълват празнините на неинформираност и да обогатяват своя мироглед. Някой навярно ще ме апострофира: – да, да, я колко са неграмотните роми, ще ти четат вестник! Или – ромите от гетото няма пари за хляб, ще ти купува вестник! Да, и това е вярно – не е лесно да се изграждат културни навици, когато се борим с оцеляването. И все пак...

КИНА АТАНАСОВА от гр. Ямбол често напомня на екипа на редакцията: „Когато ми пращате абонамента, пускайте по 10-20 броя повече. Аз ще ги плащам, ама да мога да раздавам, та да четат хората...“

В последно време се осъществяват не един и два образователни проекта и от МОН, и от ЕС, свързани с ромите. Какъв ще бъде резултатът от реализацията на тези проекти до голяма степен зависи от отношението към ромите, към ромските издания, които широко отразяват работата на специалистите, към ромските предавания (каква ирония! единствено СКАТ, в гледаемо време, отделя внимание на ромските въпроси – телевизията, в която Волен Сидеров силеше огън и жупел срещу ромите, за да влезе в парламента, но и в съда, заради своето слово на омраза!).

„Дром Дромендар“ представлява ли интерес за учителите? Вие като „орачи“ в нивата на интеграцията, бихте ли споделили ваши проблеми в ромската медия? Бихте ли разглеждали интересни за вас рубрики на вестника в часове на класния ръководител? – това са въпросите, които поставихме на учители в смесени училища, където учат и ромски деца. Те всички участват в проект за подготовка на 100 ромски ученици, които да кандидатстват за продължат образованието си

след 7-ми или 8-ми клас. Те, децата, нали са най-крежкия и податлив „материал“ за моделиране на характер и човешки добродетели!

МИМА МИТЕВА – директор на основно у-ще „И. Йовков“ – гр. Ямбол. Мисля, че вестникът не се познава не само от учениците, но и от техните родители, от които повечето са неграмотни. Информацията до тях може да стигне посредством нашите ученици. Училището може да се абонира за 1 или 2 броя. Ако в училище получавахме достатъчен брой вестници то ще заложим в програмата на класния ръководител да се разглежда този вестник. Освен това, по програма имаме раздел: работа с родители. Ромският вестник би изиграл много добра роля за тази дейност. Това е един чудесен вариант. Осигурете ни достатъчно вестници и можем да започнем веднага работа с подготвителните групи.

ВАЛЕНТИНА МАРИНОВА – директор на СОУ „П. К. Яворов гр. Стралджа. „Дром Дромендар“ действително би допринесъл много. Всеки един ученик ще се запознае с ромската култура и не само това! Ромчетата ще почувстват, че са част от обществото на България, че им се обръща внимание. Вестникът ще помогне както за интелектуалното им изграждане, така и за четивната техника, а и за обогатяване на езика като цяло. Класният ръководител има индивидуален подход, тъй като съществуват различни проблеми в отделните класове и той ще намери най-добрата форма вестникът да достигне до всеки ученик. Смятам, че обсъждането на теми от вестника ще тушира конфликтите, защото и българските деца ще научат нещо за ромите. Смятам, че това ще ги сплоти.

ПЕТЯ ПЕТРОВА – с. Зимница общ. Стралджа. Абсолютно и категорично казвам ДА! Мисля, че директорите трябва да са съпричастни към разпространението на този вестник в училищата. При нас ромското население е 80%. Ние сме близо до гр. В. Търново и контактуваме с център „Амалие“. Там децата са виждали вестника и изпитват огромна радост, когато прочетат за някой познат. Наистина вестника има прекрасни рубрики. Имаме група за ограмотяване на възрастни роми. Дано вестникът достигне по някакъв начин и до тях.

ИВАНКА ТЕЛБИЗОВА – директор на прогимназия „Асен Златаров“ – Черногорово, общ. Пазарджик:

Имаме нужда от този тип информация, защото възпитаваме по-малки с възрастова граница от пети до осми клас. Получавайки този тип информация, децата тръгват с нея нагоре. При нас българи и роми са сплътени – елате да ги видите, те са гаджета помежду си! Но мисля, че ромите повече знаят за българските традиции, обичаи, култура. Ако вашият вестник наблегне на културата и традициите на ромите, ако вие осигурите получаването на вестници, та и българите да проникнат в тази информация, би било много добре. Българи и роми живеят заедно, ако се опознаят по-добре, предстои им да живеят по-добре заедно.

ЕМИЛИЯ ЖЕЛЕВА – директор на СОУ „Константин Константинов“ – Сливен: При нас ромите са по-малко. Ами какво да кажа – работи се трудно. Ромите встъпват в брак рано – голям проблем. Получавам вестника, но за моя информация. Такъв масов достъп, за който вие говорите, не е било никога. Насила можеш да вземеш, но не можеш да дадеш. Ние си имаме СИП – ромски фолклор, но ромите нямат равен старт с българите.

АНГЕЛ ГИВЧЕВ – директор на основно у-ще „Хр. Ботев“ – с. Дорково: За този вестник чувам за първи път. Нас като преподаватели този вестник ще ни запознае с ромските чувства, мисли, а ние работим с ромски деца. Колкото повече знаем за един човек, толкова по-добре ще работим за него.

ЛЕНА ГИВЧЕВА – начален учител в основно у-ще „Хр. Ботев“ – с. Дорково: При нас децата са 50% българи и 50% роми. Повечето от ромските деца не знаят нищо за собствената си култура. Лошото е, че и ние българите почти нищо не знаем за ромите.

ТАТЯНА ВЪЛЯРСКА – гл. счетоводител в СОУ „Ив. Вазов“ гр. Вършец: Убедена

съм твърдо, че вестникът ще бъде много полезен. При нас се провеждат открити уроци „всички заедно“, защото да не разглеждаме и вестника всички заедно.

ЦВЕТА ПЕТКОВА – ключов експерт на проект Техническа помощ при изпълнение на компонент „Образование“ на многогодишен ФАР проект „Подобряване състоянието и интеграцията на малцинствени групи в неравнопоставено положение със специален фокус върху ромите“. Дълго време работя в смесена среда – роми и българи. Има нужда от медийно представяне. Според мен всичко зависи от учителите. Във възпитателния процес много важен е модела, който учителят ще предложи за всички деца. Аз съм сигурна, че ако една информация от вестника бъде предложена атрактивно на децата тя ще предизвика дискусия. Смятам, че говоренето е много важно. Когато не се говори, нещата се прикриват и това се създават конфликти. „Циганите на сапун!“ – защо да няма една такава дискусия. По-добре да има сблъсък на дискусията, а не на други места.

Според мен, вътре в учебниците, трябва да влезе информация за вестник „Дром Дромендар“. Та този вестник е вече история!

Драги читатели, навярно ти стана ясно, че ромският вестник малко се познава и от роми, и от българи. Ако си ром, трябва да те заболи, че седнеш в страни като свидетел и гържиш в слепота своите си, не ти пука, че твоите сънародници не знаят почти нищо за себе си и за това, което се случва с нас. Ако си българин и участваш в управлението на проекти по ромски въпроси, време е да се сетим, че за много от събитията, които касаят живота „таргет група“ пише единствено в ромския вестник, да си припомним старата мъдрост, че „мизерията и незнанието раждат пороци“.

Резултатът от направеното своено рода проучване ми позволяват да се обърна и към общините, които работят с роми, към общинските съветници:

Уважаеми общински дейатели, Работите с немалък контингент от роми, не е ли нужно да ги познавате по-добре, да знаете повече за тяхното всекидневие, за традициите и обичаите им, за първенците на тяхната култура, за неразрешените и конфликтите, които ги съпътстват...

„Дром Дромендар“ може да ви помогне да стигнете до по-близо до ромите, да скъсите пътищата на разбирателството, добротата, взаимното опознаване. Обадете ни се, пишете ни, ние непременно ще ви отговорим.

Надявам се да сторите това поне заради най-малките – главните виновници за множеството създадени проекти и програми. Та нали от тях очакваме най-добрият плодове на успешна интеграция.

Снежана ТРАНГЪЗОВА